

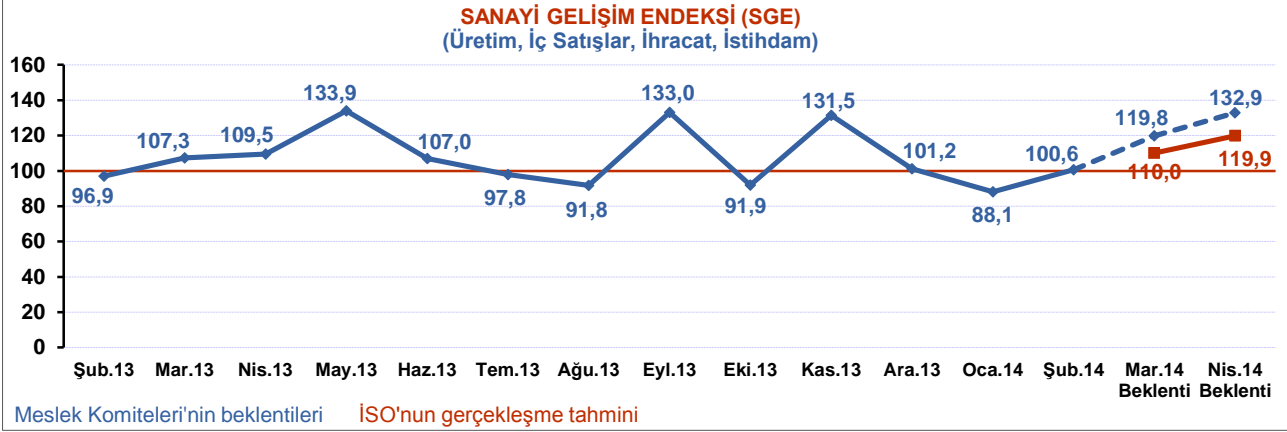

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

MESLEK KOMİTELERİ
DURUM TESPİT ANKETİ
SONUÇLARI
Mart 2014

Araştırma Şubesi

SANAYİ GELİŞİM ENDEKSİ

İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Sanayi Gelişim Endeksi (SGE), ülkemiz sanayi sektörünün genel eğilimi ile örtüşen ve İstanbul Sanayi Odası tarafından ölçülen üretim, iç satış, ihracat ve istihdam yayılma endekslerinin aritmetik ortalaması ile hesaplanan ekonomik öncü gösterge niteliği taşımaktadır. Meslek Komitelerimiz tarafından gelen aylık bildirimler ile oluşturulan SGE, güncel dönem için reel ekonominin izlenmesine yardımcı olurken, geriye dönük tarihsel verilerle trend analizinin yapılmasını ve yakın geleceğe ilişkin beklentilerin ortaya konulmasını sağlamakta, böylece sanayi sektörünün genel görünümü hakkında tutarlı bir tablo çizmektedir.

Ülkemiz sanayi sektöründeki gelişmelere oldukça duyarlı olan ve bunlarla yüksek seviyede korelasyona sahip olan gelişim endeksi, sanayi sektörü iç dinamikleri hakkında analiz dönemine ilişkin öncü bilgiler sunmakta ve cari analiz dönemini takip eden iki ay için ileriye dönük beklentileri içermektedir.

SGE'nin son bir yıllık trendi incelendiğinde 2013'ün ilk aylarında ivmeli bir toparlanma dikkat çekmektedir. Bu dönemde iç tüketimdeki canlanma iç satış ve üretim kanalıyla endekste artış desteklerken, bahar aylarında istihdam ve ihracat endekslerinin de artmasıyla SGE Mayıs ayında anketin başlangıcından itibaren en yüksek seviye olan 133,9'a kadar yükselmiştir. Ancak takip eden dönemde ABD Merkez Bankası Fed'in parasal genişleme programını yavaşlatmaya başlayacağına ilişkin sinyalleri gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye akımlarını yavaşlatırken büyüme beklentilerini aşağı çekmiştir. Türkiye'de aynı dönemde siyasi belirsizliklerin artmasıyla birlikte özellikle iç satış ve üretim bileşenlerindeki dalgalanmalardan kaynaklı olarak endekste daha inişli çıkışlı bir seyir görülmektedir. Buna karşılık, başta Türkiye'nin en büyük ihracat pazarı olan Euro Bölgesi olmak üzere gelişmiş ülkelerde ekonomik toparlanma eğilimlerinin güçlenmesi ve TL değerinin daha rekabetçi seviyelere gerilemesine bağlı olarak ihracat endeksi görece güçlü kalmıştır. Buna ek olarak sanayide istihdam endeksinin dirençli seyretmesi de SGE'nin bu çalkantılı dönemde daha fazla gerilemesini engellemiştir.

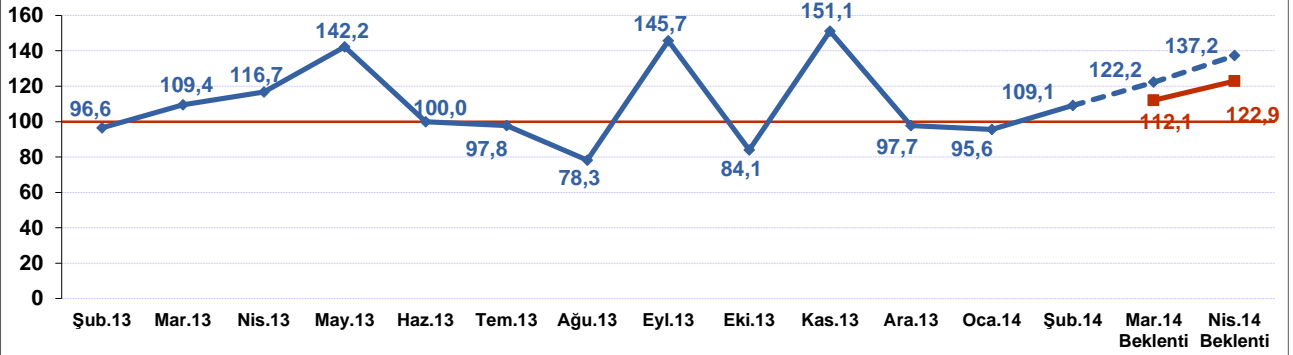
SGE, 2013'ün son aylarında mevsimsel etkilerin de katkısıyla son derece dalgalı bir eğilim sergilemiş ve yılı 101,2 ile nötr seviyenin hafif üzerinde kapatmıştır. 2014'ün hemen başında, başta Merkez Bankası tarafından alınan güçlü faiz artırımı kararı olmak üzere, iç talebi yavaşlatmaya yönelik atılan adımlar Ocak'ta iç satış beklentilerindeki zayıflamadan kaynaklı olarak SGE'nin keskin bir düşüş kaydetmesine ve 88,1 ile son 17 ayın en düşük seviyesine gerilemesine yol açmıştır.

Şubat ayı gerçekleşmelerine bakıldığında, hem ihracat hem de iç satış beklentilerindeki görece toparlanmanın üretime olumlu yansımalarına bağlı olarak SGE'nin 100,6'ya yükselerek yeniden 100 eşliğinin hafif üzerine çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte, Ocak'taki kısmi gerilemeyi telafi eden ihracat alt endeksi 114,3 ile belirgin bir şekilde olumlu yönde seyrederken, iç satışlar endeksi 81,4 ile önceki yılın aynı dönemine kıyasla oldukça zayıf bir noktadadır. Bu görünüm sanayide gerçekleşen üretim artışının daha çok dış talep kaynaklı olacağı beklentisiyle tutarlıdır.

Meslek Komiteleri'nin SGE için sırasıyla 119,8 ve 132,9 değerleri ile belirgin bir iyileşme sinyali veren Mart ve Nisan ayı beklentileri ise söz konusu aylarda ihracatın sıçrama yapacağı, iç satışların ise yeniden olumlu bir eğilime gireceği beklentisinden kaynaklanmaktadır.

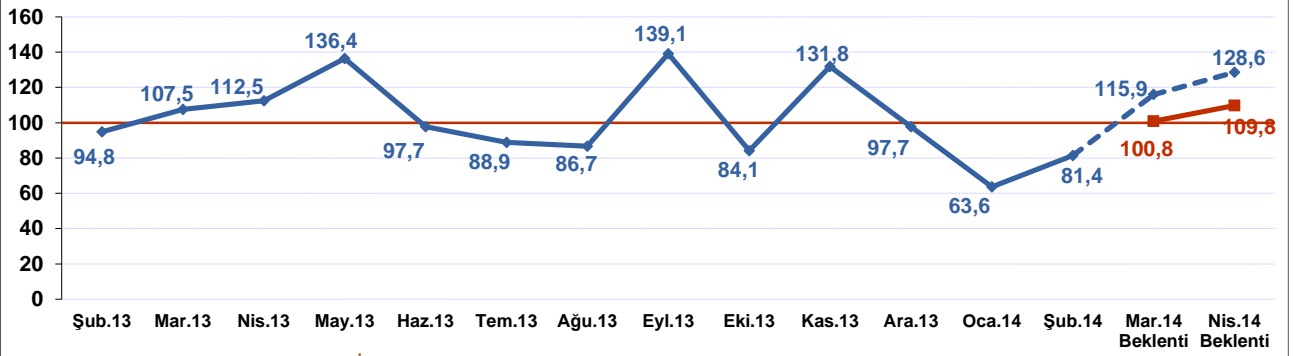
GELİŞİM ENDEKSLERİ

ÜRETİM ENDEKSİ

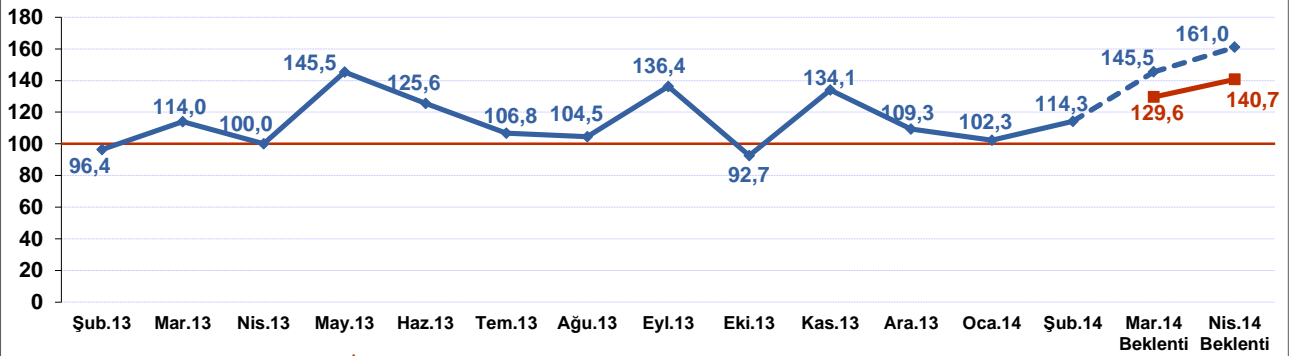
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

İÇ SATIŞLAR ENDEKSİ

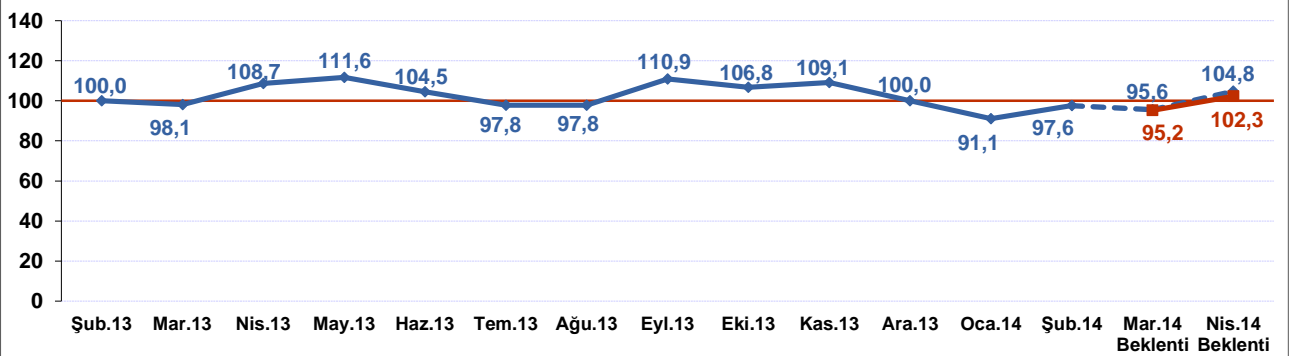
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

İHRACAT ENDEKSİ

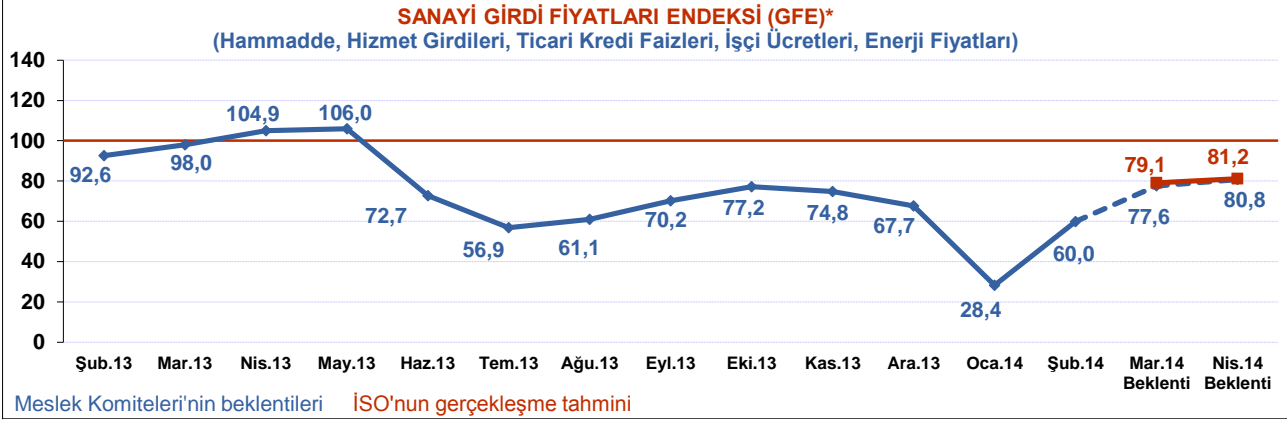
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

İSTİHDAM ENDEKSİ

Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

SANAYİ GİRDİ FİYATLARI ENDEKSİ

(*) 2013 yılı Ocak ayından itibaren İSO Girdi Fiyatları Endeksi hesaplamasına Enerji Fiyatları Endeksi de dahil edilmeye başlanmış, daha önceki dönemlere ait sonuçlar revize edilmiştir.

Önemli Not: Girdi fiyat endeks değerleri ile maliyetler arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle girdi fiyat endeksi ve alt endekslerinin 100 kritik eşik değerinden yüksek olması girdi fiyatlarındaki düşüş eğiliminin ağırlıkta olduğunu göstermekte ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Hammadde, hizmet girdileri, ticari kredi faizleri, işçi ücretleri ve enerji fiyatları yayılma endekslerinin aritmetik ortalaması ile hesaplanan İSO Meslek Komiteleri Sanayi Girdi Fiyatları Endeksi (GFE), ülke sanayisinin girdi maliyetlerindeki gelişmeleri resmeden önemli bir ekonomik gösterge niteliği taşımaktadır.

GFE altında yer alan hizmet girdileri ve işçi ücretleri endeksleri mevsimsel etkiler barındırdıklarından, özellikle Ocak ve Temmuz aylarında artan girdi maliyetlerinden dolayı GFE yıllık trendinden saparak düşük seviyelere gerilemektedir. Bu aylar dışında ise GFE genel olarak hammadde fiyatları, ticari kredi faizleri ve enerji fiyatlarındaki gelişmeler ışığında eğilim sergilemektedir.

Sanayi için temel girdi fiyatlarındaki gelişmelerin özetlendiği ana endeksimizde 2013 yılının ilk beş aylık performansı, gelişim endeksinde olduğu gibi yukarı yönlü pozitif bir görünüm vermektedir. Takip eden dönemde artan siyasi tansiyonun yanı sıra küresel piyasalardaki gelişmeler TL'de yaşanan değer kaybıyla birlikte hammadde ve enerji fiyatlarını olumsuz etkilerken, Merkez Bankası'nın sıkılaştırıcı politikaları faiz oranlarını yukarı yönlü etkileyerek ilgili endeksi aşağı çekmiştir. Bu gelişmeler Mayıs ayında 106'ya kadar yükselen GFE'yi takip eden 2 ay içerisinde 56,9'a kadar geriletmiştir. Mayıs-Ağustos döneminde ticari kredi faizlerinde yaşanan sert yükselme GFE'de yaşanan aşağı yönlü eğilimin temel nedeni olmuştur. Haziran ayına kadar 100'ün oldukça üzerinde seyreden ticari kredi faizleri endeksinin bu aydan itibaren 60 seviyesinin üzerine çıkamadığı görülmektedir.

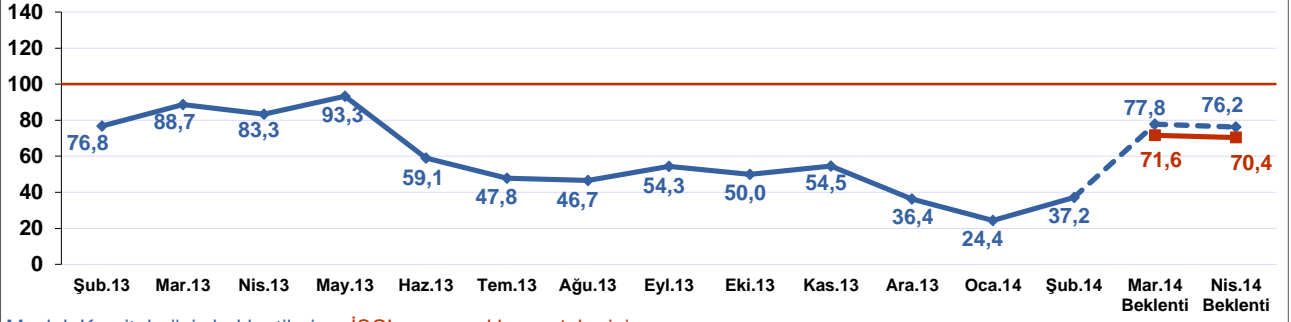
TL'de yaşanan değer kaybının enflasyona etkisinin 2013'ün ikinci yarısında ve özellikle son aylarında hammadde alt endeksine yansıdığı görülmektedir. Bununla birlikte sonbahar aylarında hafif toparlanan ticari kredi faizleri, Kasım 2013 - Ocak 2014'te yeniden artış eğilimi göstererek GFE'yi olumsuz yönde etkilemeye devam etmiştir. İşçi ücretleri ve hizmet girdileri endeksi analiz dönemi boyunca görece yatay eğilim göstermekle birlikte 100 eşik değerinin altında seyretmiştir.

Hizmet girdileri ve işçi ücretlerindeki mevsimsel etkilerinin şiddetli bir şekilde görüldüğü ve GFE'nin 28,4'e kadar gerilediği Ocak ayının ardından Şubat ayı endeks gerçekleştirmelerine bakıldığında, -enerji haricinde- girdi fiyatlarında olumlu yönde bir gelişme olmadığı görülmektedir. GFE'nin 60 seviyesinde gerçekleştiği Şubat'ta geçtiğimiz yılın aynı ayıyla kıyaslandığında son derece olumsuz düzeylerde olan ticari kredi faizleri ve hammadde fiyatları, yine endeksin düşük gelmesinde en belirleyici etkenler olmuştur.

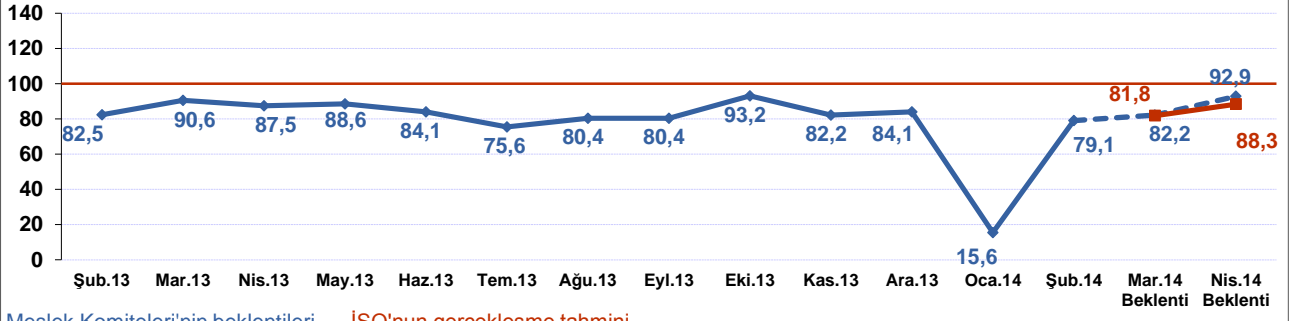
Meslek Komiteleri'nin Mart ve Nisan ayları için GFE beklentilerinin sırasıyla 77,6 ve 80,8 olduğu görülmektedir. Yılın ilk iki ayına göre kayda değer bir toparlanmaya işaret eden bu gelişmede özellikle hammadde fiyatlarında ve ticari kredi maliyetlerinde olumlu yönde bir eğilimin görüleceği beklentisi rol oynamaktadır. Diğer yandan, geçtiğimiz aylarda ılımlı düzeylerde seyreden enerji fiyatları endeksinin Mart ve Nisan'da GFE'yi olumsuz yönde etkileyeceği öngörülmektedir.

GİRDİ FİYATLARI ENDEKSLERİ

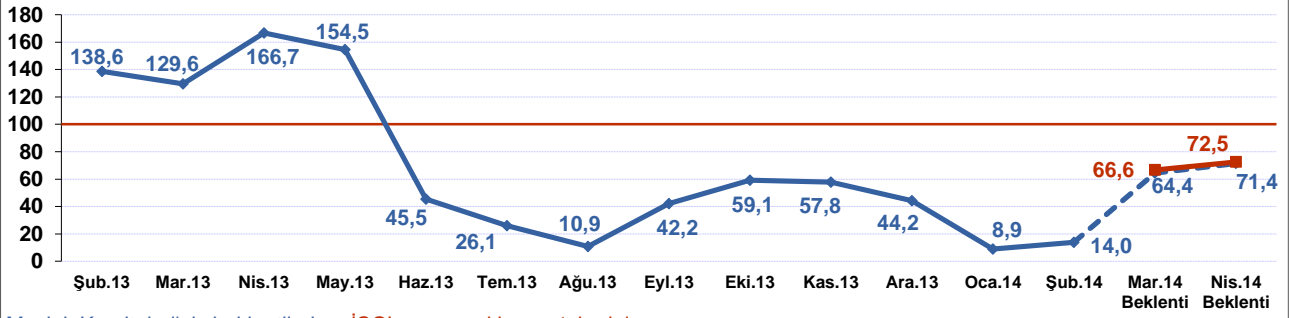
HAMMADE ENDEKSİ

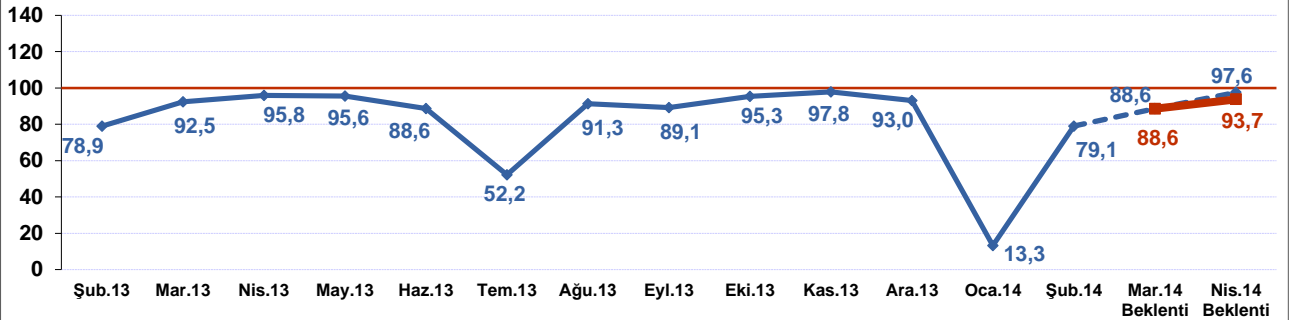
HİZMET GİRDİLERİ ENDEKSİ

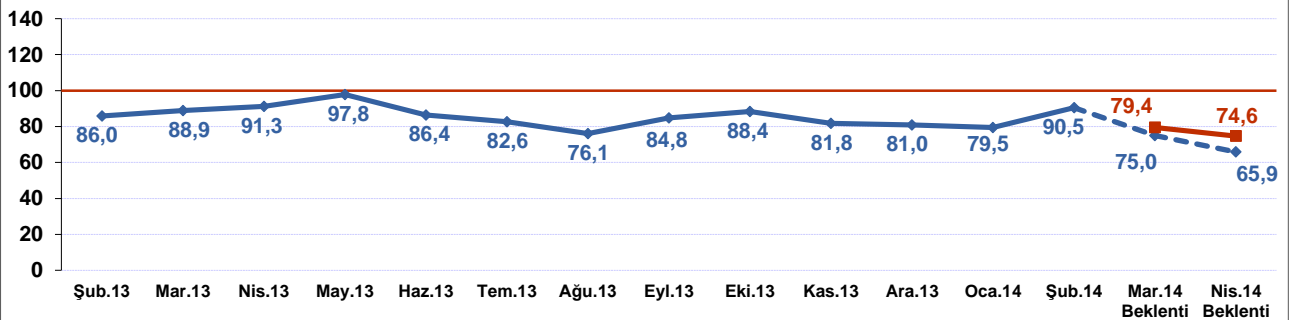
TİCARİ KREDİ FAİZLERİ ENDEKSİ

İŞÇİ ÜCRETLERİ ENDEKSİ

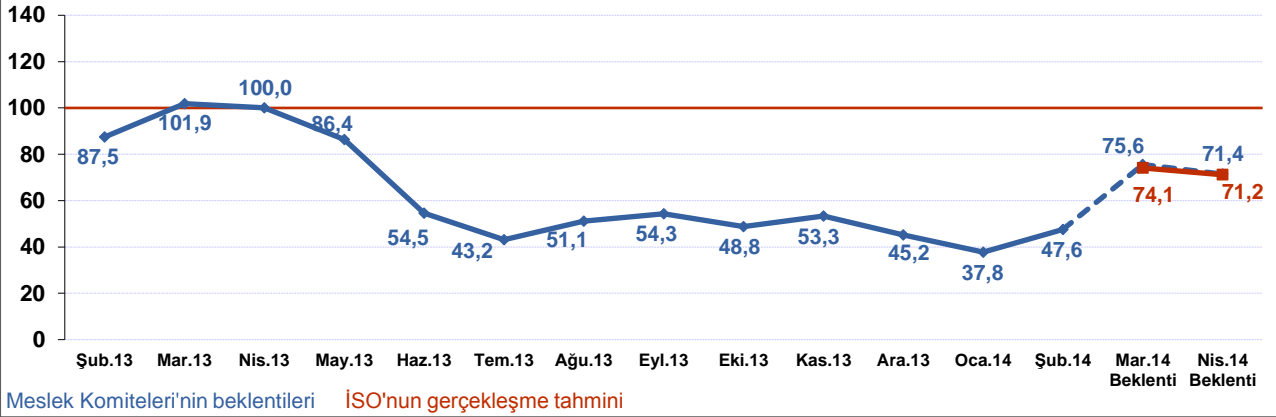

ENERJİ FİYATLARI ENDEKSİ

DİĞER ENDEKSLER

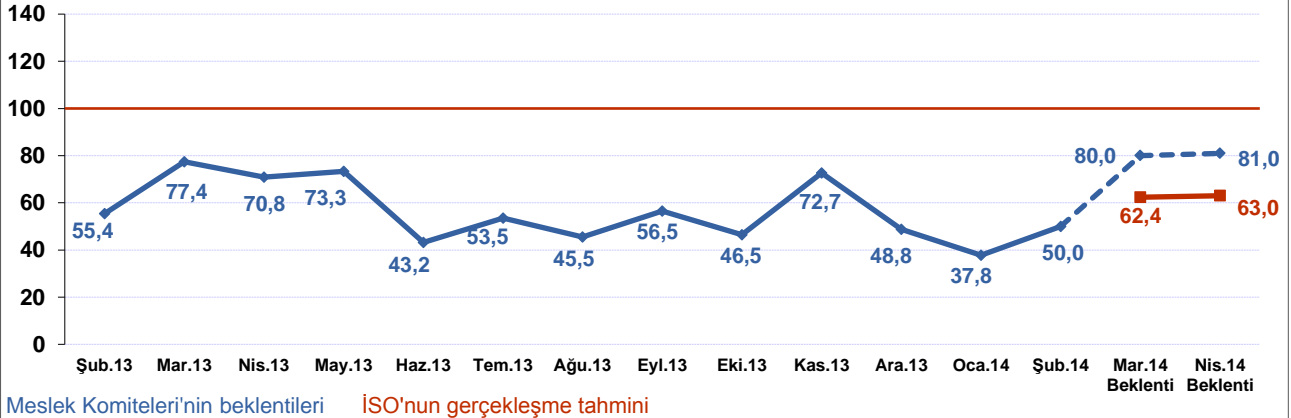
İTHAL GİRDİLER ENDEKSİ

Önemli Not: İthal girdiler ile endeks değerleri arasında negatif bir ilişki olup endeksteki artış (azalış) ithal girdilerdeki değer düşüş (yükseliş) eğilimini göstermektedir.

İthal girdilerin birim fiyatlarındaki değer değişimleri ile oluşturulan endeks, 2013 yılı Nisan ayındaki nötr seviyesinin ardından ilerleyen dönemde şiddetli bir düşüş eğilimine girmiş ve Temmuz ayında 43,2 değerine kadar düşüş göstermiştir. Döviz kurları üzerindeki yukarı yönlü baskının devam etmesi sonucu endeks 2013 yılsonuna kadar son derece olumsuz seviyelerde seyretmiş, 2014 Ocak'ta 37,8'e kadar geriledikten sonra Şubat'ta kısmen iyileşerek 47,6'ya yükselmiştir. Endeksteki bu olumsuz tablonun kalıcılığın ithal girdilerdeki maliyet baskısını ortaya koymakla birlikte, 2014'ün ilk aylarında üretici fiyatları enflasyonunda belirginleşen yukarı yönlü eğilimle de tutarlıdır. Beklentilere bakıldığında ise Mart ve Nisan aylarında girdi fiyatlarındaki bu olumsuz seyrin bir ölçüde hafifleyeceği, endekslerin sözkonusu aylarda sırasıyla 75,6 ve 71,4 seviyelerinde gerçekleşeceği öngörülmektedir.

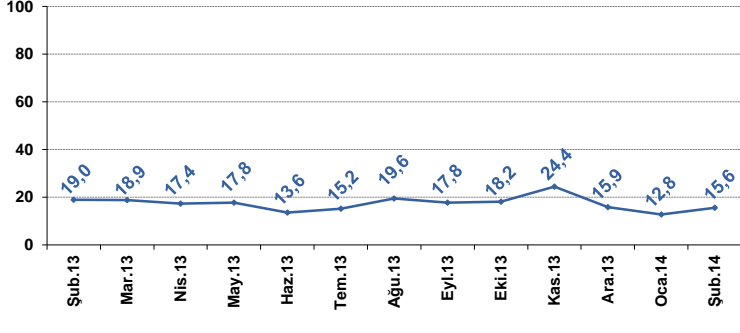
KARLILIK ENDEKSİ

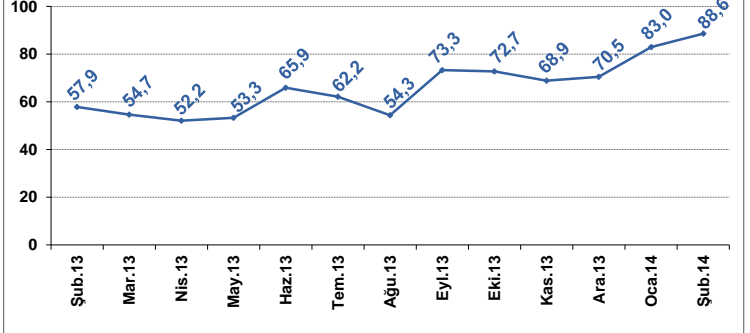
Meslek Komiteleri'mizin karlılıklarına yönelik hazırlanan endeks bulgularında gözlemlenen temel sonuç, endeksin devamlı olarak 100 kritik eşit değerinin altında seyretmesidir. Bu durum karlılığa yönelik anket bildirimlerinde azalışların devamlı olarak artışların üstünde kalması ile açıklanmaktadır. Son bir yıllık dönemde 77,4 gibi olumlu sayılamayacak bir seviyeye Mart ayında tepe noktaya ulaşan endeks ancak Kasım ayında 70 seviyelerine tekrar ulaşabilmiş, ancak bu seviyelerde istikrar yakalayamamıştır. Kur ve faizlerde son aylarda yüksek oynaklığın yarattığı belirsizlik reel sektör karlılığına olumsuz yansımıştır. Bu nedenle karlılık endeksi Ocak ayında 37,8 seviyelerine kadar düşmüştür. Şubat'ta 50 seviyesine yükselen endeksin Mart ve Nisan'da büyük ölçüde toparlanarak sırasıyla 80 ve 81 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Bununla birlikte, sanayi sektöründe özellikle iç talep ve girdi maliyetlerinde süregelen olumsuzluklara bağlı olarak karlılığın yakın vadede gözle görülür bir olumlu eğilim göstermesi kolay görünmemektedir.

MESLEK KOMİTELERİNİN SORUNLARI

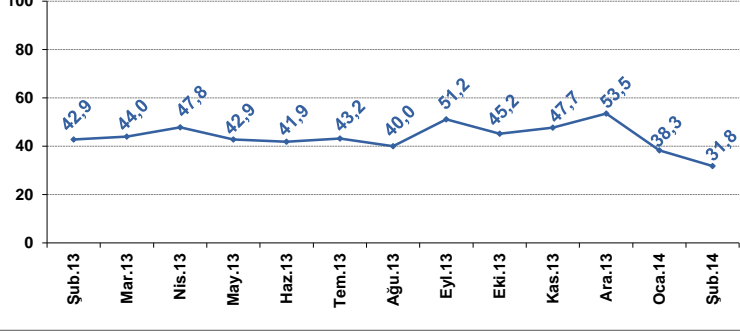
Hammaddede Temininde Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

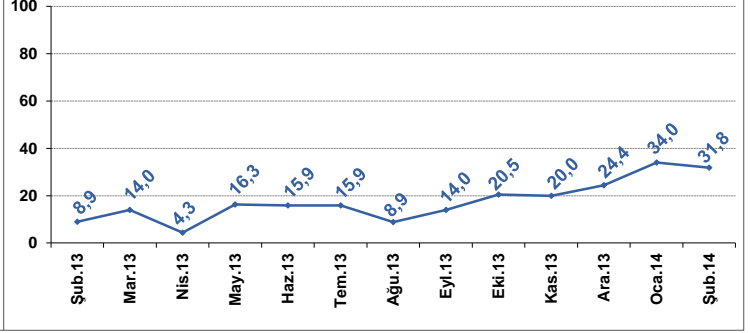
İç Pazarda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

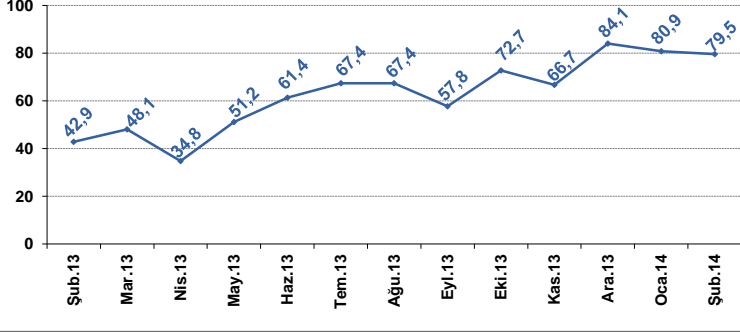
İhracatta Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

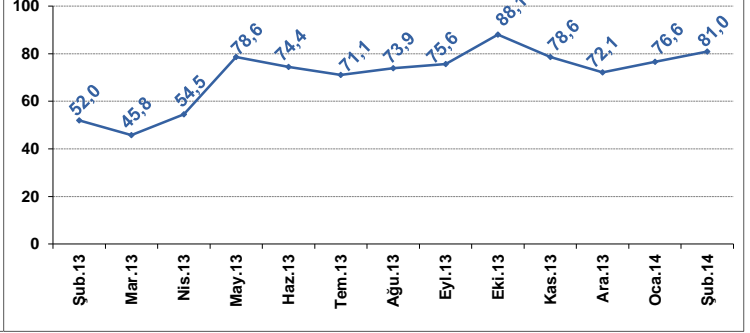
İthalatta Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

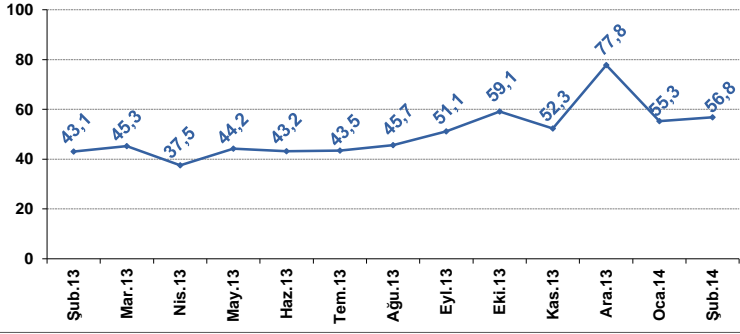
Finansman Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

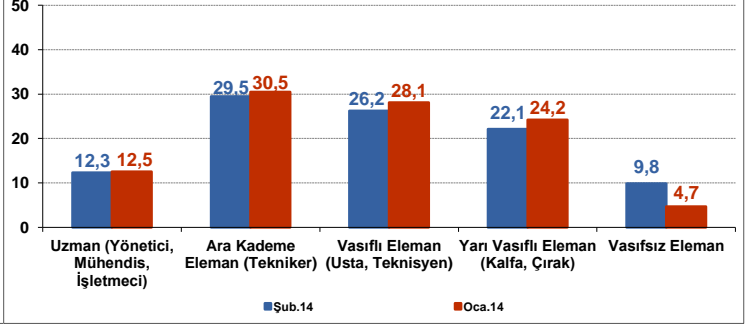
İstihdam Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

Yatırım Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

Niteliklerine Göre Bulmakta Zorlanılan Çalışan Türleri

İSO Meslek Komiteleri Ekonomik Göstergelere İlişkin Yılsonu Tahminleri (Ortalama)

	Mar.13	Nis.13	May.13	Haz.13	Tem.13	Ağu.13	Eyl.13	Eki.13	Kas.13	Ara.13	2013*	Oca.14	Şub.14	Mar.14
GSYİH Büyüme %	%4,0	%3,7	%3,9	%3,6	%3,4	%3,4	%3,7	%3,7	%3,8	%3,7	%4,0	%3,5	%3,3	%3,3
Yıllık ÜFE	%6,1	%5,8	%5,4	%5,7	%6,4	%7,1	%7,2	%6,8	%6,9	%7,1	%7,0	%8,4	%8,8	%8,7
Yıllık TÜFE	%6,6	%6,1	%6,4	%6,4	%7,0	%7,5	%7,8	%7,5	%7,3	%7,6	%7,4	%9,0	%9,2	%9,0
ABD Dolar Kuru	1,86 TL	1,85 TL	1,85 TL	1,91 TL	1,94 TL	1,97 TL	2,00 TL	1,98 TL	2,01 TL	2,05 TL	2,13 TL	2,30 TL	2,33 TL	2,35 TL
Euro Kuru	2,41 TL	2,38 TL	2,39 TL	2,48 TL	2,52 TL	2,59 TL	2,67 TL	2,65 TL	2,70 TL	2,77 TL	2,93 TL	3,13 TL	3,14 TL	3,18 TL

* GSYİH büyüme, ÜFE ve TÜFE oranları 2013 yıllık değişimini, kurlar ise 2013 yıl sonu TCMB efektif alış değerlerini ifade etmektedir.

**İSTANBUL
SANAYİ ODASI**

Meşrutiyet Caddesi No: 62 Tepebaşı 34430 İstanbul
Tel: 0(212) 252 29 00 Faks: 0(212) 249 50 84 www.iso.org.tr